

دشتیار

شرکت کشاورزی

و تأمین عمده بذر و نهال اصلاح شده
Email : iran_dashtyar@yahoo.com

پاپونزا اصلی (آلمانی)

Matricaria chamomilla
از خانواده: کاسنی Compositae

نشریه تحقیقی ترویجی شماره ۷

تهران، خیابان هشت بهشت شرقی، جنب مجتمع تجاری بهشت پلاک ۸۸۲

تلفن: ۸۱۵۷۶۴۴۱۸۱ - فکس: ۲۶۴۱۶۱۳-۳۱۱ - همراه: ۰۹۱۳۱۱۳۷۲۶۵

گیاه شناسی:

بابونه گیاهی است یکساله به ارتفاع ۸۰-۴۰ سانتی متر، برگها دراز، باریک، منقسم و دارای بریدگی و به ظاهر شبیه برگچه است. گلها به دو صورت زیانه ای و لوله ای دیده می شوند رنگ گلها سفید و زرد است که گلچه های زیانه ای سفید و به تعداد ۱۸-۱۲ عدد در هر گل و گلچه های لوله ای به رنگ زرد، در هر طبق گلهای سفید در اطراف و گلهای زرد در قسمت وسط است. میوه فندقه، به رنگ سفید، خاکستری یا زرد روشن و طول آن ۱/۵-۱ میلیمتر و ساقه ی بوته به رنگ سبز مایل به سفید مشاهده می شود. وزن هزار دانه آن (۰/۳-۰/۲) گرم و در صورتیکه بذر را در دمای (۰-۵) درجه ننگه داری کنند، حداکثر ۵ سال قوه نامیه ی خود را حفظ می کند و اگر در دمای (صفر تا منهای ۳۰ درجه) ننگه دارند تا ۱۰ سال قدرت رویش دارد. استاندارد قوه نامیه گیاه ۸۵-۹۰٪ می باشد.

قسمت مورد استفاده:

کاپیتول های زرد درخشان و مخروطی شکل که بوی سیب می دهند. (کاپیتولها همان گلچه های لوله ای زرد رنگ هستند که بخشی از گل گیاه را تشکیل می دهند.)

ترکیبات شیمیایی:

بابونه حاوی اسانس آبی رنگ کامازولن، سزکویی ترپن است که رنگ آبی آن به خاطر کامازولن است. گلهای خشک شده گیاه دارای حداقل ۰/۴ درصد اسانس است.

محیط شناسی و بررسی رویشگاه:

نوع خودرو در کنار راهها، مزارع درو شده و زمین های بایر رشد می کند در مناطق مختلف، شمال و جنوب کشور به صورت وحشی می روید (فارس، کازرون، اندیمشک، اطراف خرم آباد، تهران). به شرایط گرما، سرما، خشکی و کم آبی مقاوم است همچنین گیاهی است شور پسند و علاقه مند به نور ولی در مناطق شور عملکردش پایین می آید و در اماکن سایه دار نیز می روید اما نور فراوان باعث افزایش عملکرد گیاه می شود.

زراعت:

تکثیر آن از طریق بذر صورت می گیرد زمان کشت در بهار و پاییز می باشد کشت پاییزه که عملکرد بهتری دارد از اواخر تابستان و کشت بهاره از نیمه دوم اسفند ماه آغاز می شود. فاصله ردیفی ۴۰-۲۰ سانتی متر و عمق بذر ۲-۳ میلیمتر مناسب است در کشت ردیفی به ۲ کیلوگرم بذر خالص در هکتار نیاز است. برای سهولت در امر کاشت بذر ها را با خاک اره یا ماسه بادی مخلوط می کنند که به ازای هر کیلو گرم بذر ۱۰ کیلو گرم خاک اره نیاز است. بعد از کاشت غلطک می زنند و به آرامی آبیاری زمین را آغاز می کنند. آبیاری دوم ۲-۳ روز بعد از آبیاری اول انجام می شود. در آزمایشی که در خجیر تهران انجام شده بهترین تاریخ و تراکم کشت به ترتیب ۵ فروردین ماه و ۱۰-۵ سانتی متر است. طبق آزمایشی که در زنجان انجام شده بهترین فاصله کشت ۳۰-۱۰ سانتی متر و تراکم ۳۳۳ هزار بوته در هکتار عملکرد را بالا می برد. بهترین دما برای جوانه زنی ۲۰-۱۲ درجه سانتی گراد است.

نوع خاک:

باید نرم و بدون کلوخه با بافتی متوسط تا سنگین باشد، خاک کم رطوبت با محیطی خنثی تا قلیایی در محلی گرم، نورگیر، آفتابی با حداقل $\text{PH}=7/3-8/3$ را می پسندد. در زمین های شور و غیر حاصلخیز ارتفاع گیاه کم می شود.

نیاز آبی:

تنش خشکی باعث کاهش عملکرد، کاهش سطح برگ و اجزاء عملکرد می شود. آبیاری منظم (بابونه کمی خشکی پسند است) نقش مهمی در افزایش عملکرد دارد ولی تنش باعث افزایش غلظت ماده موثره می شود. آبیاری هر ۷-۱۲ روز یکبار مناسب است. در مناطقی با بارندگی ۱۴۰ میلیمتر نیز می رود.

نیاز کودی:

۳۰-۵۰ کیلوگرم کود فسفره، ۱۵۰-۱۰۰ کیلوگرم کود پتاسه در هکتار و بر اساس نتایج آزمون خاک نیاز کمی به ازت دارد حدود ۲۵-۱۰ کیلوگرم ازت خالص و یا ۳۰-۶۰ کیلوگرم ازت ناخالص احتیاج دارد. مقدار ۹۰ کیلوگرم در هکتار تیمار کودی N.P.K به نسبت ۱:۱:۱ برای رشد گیاه مناسب است. طبق آزمایشی که در همدان صورت گرفته میزان ۱۵۰ کیلوگرم در هکتار ازت خالص عملکرد را بالا می برد.

مبارزه با علف هرز، آفات و بیماری ها:

گیاهی است مقاوم و نیازی به مصرف علف کش ندارد اما در صورت لزوم ۳ هفته قبل از کاشت بذر می توان از سموم زیر استفاده کرد: (آفالون به میزان ۱/۵ کیلوگرم، گزاگارد به میزان ۱/۵ کیلوگرم، آترازین به میزان ۱/۵ کیلوگرم و مالورون به میزان ۲ کیلوگرم در هکتار). علف کش آفالون گلدهی را به تأخیر می اندازد.

زمان گلدهی و برداشت محصول:

زمان برداشت وقتی فرا می رسد که مزرعه به ۸۰٪ گلدهی رسیده باشد، سر شاخه ها را از ۱۵ سانتی متری بالای سطح خاک می چینند بعد ۲۰-۱۰ روز دوباره گل جدید حاصل می شود معمولاً تا ۴ نوبت گل چینی صورت می گیرد از هر هکتار حدود ۲ تن گل تازه یا ۶۰۰ کیلوگرم گل خشک و حدود ۳۰۰-۲۰۰ کیلوگرم بذر حاصل می شود، در اصفهان این گیاه در ۳ چین برداشت می شود. اصول بذر افشانی بابونه را در جدول زیر خلاصه کرده ایم:

بذر	کشت ردیفی	کشت کرتی
بذر خالص	۲kg/ha	۲kg/ha
بذر خام (ناخالص)	حدداقل ۴Kg/ha	حدداقل ۶Kg/ha
کشت زود رس	اسفند-فروردین	اسفند-فروردین، خرداد-تیرماه
کشت دیررس	خرداد-تیر	خرداد-تیر
کشت اصلی	اسفند-فروردین جهت اولین برداشت در تابستان (بابونه تابستانی)	خرداد-تیر جهت دومین برداشت در پاییز (بابونه پاییزی)
بذر جدید	شهریور-مهرماه (جهت گذراندن طول زمستان جهت اولین برداشت)	-

خواص و کاربرد:

ضد التهاب، ضد نفخ، درمان ضخم معده، ضد باکتری و قارچ، آرامشبخش اعصاب و ضد میگرن، ملین، مدر، اشتها آور، التیام دهنده، اسانس آن بی حس کننده و ضد عفونی کننده است. زخم معده با خوردن یک لیوان دم کرده غلیظ به مدت ۲ هفته درمان می شود (۴ قاشق چایخوری بابونه + یک لیوان آب جوش). اسانس بابونه در عطرسازی و برای معطر کردن غذاها هم کاربرد دارد، در صنایع آرایشی و بهداشتی به دلیل داشتن فلاورنوئید که اثر مرطوب کنندگی دارد استفاده می شود در صنایع بهداشتی از شامپو عصاره های آن برای روشن تر کردن مو استفاده می شود و مو را پرپشت هم می کند.

دامنه انتشار:

در ایران در نواحی شمالی همچنین در خوزستان (دزفول و شوشتر) و در فارس (کازرون) بصورت وحشی می روید. این گیاه در اصفهان، لرستان، چهارمحال و بختیاری و تهران هم کشت می شود.

منابع:

- ۱- دکتر هادی صمصام شریعت، پرورش و تکثیر گیاهان دارویی، انتشارات مانی، ۱۳۷۴.
- ۲- پایگاه اطلاعات علمی www.sid.com بررسی تاریخ کاشت و تراکم.
- ۳- www.golbegol.com خواص گیاهی بابونه.
- ۴- فاطمه رفیعی، کشت گیاه دارویی بابونه، سازمان جهاد کشاورزی استان اصفهان، ۱۳۸۱.
- ۵- مجتبی معقول، مشخصات علمی گیاهان دارویی مورد استفاده در طب سنتی ایران، مرکز تحقیقات کشاورزی اصفهان، ۱۳۷۲.
- ۶- آرشیو اطلاعات تجربیو کاربردی بخش تولید، فرآوری گیاهان دارویی و صنعتی شرکت دشتیار.